

Caixa d'Enginyers: una entitat financera diferent¹

“Les claus del nostre model són tres: la vocació de servei al soci, la confiança mútua com a vehicle de comunicació i interacció amb els socis i sòcies, i la mirada a mig i llarg termini en la gestió i la generació de valor compartit, no només de caràcter financer, amb els socis i sòcies de l'Entitat”.

Joan Cavallé

Presentació

Caixa d'Enginyers és una cooperativa de crèdit i de serveis financers i asseguradors creada el 1967 amb seu a Barcelona. Aquest cas descriu les claus principals que n'expliquen el funcionament i l'evolució. El cas està dissenyat per analitzar la situació econòmica i perspectives de l'entitat i també per entendre les claus diferencials del cooperativisme de crèdit enfront la banca tradicional.

El cooperativisme, una peça clau de l'economia social

Una cooperativa és una empresa formada per persones físiques o jurídiques que s'uneixen de forma voluntària per satisfer les necessitats i les aspiracions econòmiques, socials i culturals en comú, mitjançant una empresa de propietat conjunta i de gestió democràtica. Tot i tractar-se d'una empresa privada, contribueix a l'interès general.

L'empresa cooperativa es basa en els principis establerts per l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI). D'acord amb ACI, les cooperatives són societats que es caracteritzen per complir diversos principis:

¹ Cas redactat per Oriol Amat i Jordi Carrillo. Els autors agraeixen la col·laboració de Caixa d'Enginyers, i en especial de Joan Cavallé (Director General) i Anna Mª Torrademé (Adjunta executiva de Direcció General). UPF Barcelona School of Management, versió 2021.

- **Entrada oberta i voluntària.** Són organitzacions voluntàries, obertes per a totes aquelles persones disposades a utilitzar els seus serveis i que accepten les responsabilitats que comporta la condició de socis, sense discriminació de gènere, raça, classe social, orientació sexual ni posició política o religiosa.
- **Control democràtic dels socis.** Els socis decideixen sobre els temes rellevants, amb el seu vot a l'Assemblea General.
- **Participació econòmica dels socis.** La retribució al capital està limitada.
- **Educació i promoció cooperatives.** Una part dels beneficis s'ha de destinar a la formació i promoció de cooperatives i a d'altres activitats socials.
- **Intercooperació.** Han de col·laborar amb altres societats cooperatives.
- **Compromís amb la comunitat.** El desenvolupament sostenible i la responsabilitat social són valors rellevants a les cooperatives.

Les cooperatives formen part de la denominada economia social. Sovint, les inclouen en el tercer sector (el primer sector és el sector públic i el segon és el de les empreses privades mercantils). En el tercer sector, s'inclouen les entitats d'acció social, les ONG, les fundacions i les cooperatives. No obstant això, molts autors integren en el tercer sector només a una part de les cooperatives, les que estan relacionades amb l'assistència social i la inserció social (relacionades amb col·lectius com la infància, joves, persones immigrades, gent gran, discapacitats, drogodependents, persones sense habitatge, etc.).

D'acord amb dades de l'Observatori de l'Economia Social (2018), a Catalunya el tercer sector agrupa 9.485 organitzacions (cooperatives, societats anònimes laborals, centres especials de treball, associacions, fundacions, mutualitats de previsió social, confraries de pescadors...) en les que hi treballen 183.978 persones, té 2 milions de socis cooperativistes i una activitat que representa al voltant del 2,2% del PIB. Diversos estudis posen de manifest que el seu pes en l'economia hauria de ser molt més elevat, ja que s'estima que un 30% dels consumidors voldrien ser clients d'empreses de l'economia social.

Hi ha cooperatives de molts tipus, tals com agrícoles, de serveis, d'habitatges i també cooperatives de crèdit. Aquestes són entitats financeres que es distingeixen perquè els seus propietaris són els clients i per seguir els principis cooperatius.

La quota de mercat de les cooperatives de crèdit varia molt per països. A nivell europeu i amb dades de la EACB (European Association of Cooperative Banks), la participació en el mercat del crèdit i de dipòsits al 2019 va ser del 23% i 21,9%, respectivament, mentre que a Espanya, en canvi, la seva quota de mercat, amb dades a març de 2021 publicades per la UNACC (Unión Nacional de Cooperativas de Crédito), se situa al 8,27% en crèdit a la clientela i al 9,60% en dipòsits de la clientela. Les cooperatives de crèdit més grans són Laboral Kutxa, Cajamar i Caja Rural de Navarra. Altres entitats són les caixes de professionals, com Caixa d'Enginyers o Caixa d'Arquitectes (recentment convertida en Arquia Banc), i les caixes rurals.

Història de Caixa d'Enginyers

Caixa d'Enginyers es va fundar l'any 1967 quan sota l'auspici del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya i de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya es va constituir una societat cooperativa de crèdit amb la finalitat de prestar serveis financers i asseguradors als seus socis, basat en la confiança entre els seus membres. En aquest moment, diversos enginyers que ocupaven posicions directives de rellevància van creure necessari constituir una entitat financera que ajudés als recentment graduats a establir-se pel seu compte per poder desenvolupar els seus propis projectes professionals.

Les cooperatives de crèdit són societats privades regulades per la legislació cooperativa i per la reglamentació de les entitats financeres. Per tant, són entitats financeres però amb particularitats que afecten els seus valors, finalitats i procediments de govern.

A diferència d'altres cooperatives, els socis hi poden ampliar la participació accionarial. Segons el tipus i el volum d'operativa que mantinguin, poden adquirir nous drets per comprar participacions en el capital, amb uns determinats límits màxims (per a les persones físiques és del 2,5% mentre que per a les persones jurídiques és del 20%) A Caixa d'Enginyers, la limitació per a persones jurídiques és del 10%.

Tradicionalment, ha existit una llarga llista d'espera per a l'adquisició de títols donada la bona retribució dels mateixos durant els darrers anys. El 2019 la retribució als socis va ser del 4% anual sobre l'import de les seves participacions. Pel 2020, degut a la irrupció de la COVID-19 i en base a les recomanacions emeses pel Banc Central Europeu i Banc d'Espanya respecte a la restricció del pagament de dividendes en efectiu o qualsevol altre tipus de remuneració del capital, amb l'objectiu de reforçar la solvència de les entitats i proporcionar el màxim recolzament possible a l'economia, l'Assemblea General de socis va aprovar no retribuir les participacions al capital social de l'Entitat, si bé va aprovar l'increment de valor del nominal del títol, tot passant d'un valor unitari de 96 euros a 100 euros. Això va suposar una rendibilitat implícita del 4,17%.

Al llarg dels anys, Caixa d'Enginyers ha mantingut un creixement sostingut en els seus principals indicadors. En l'exercici 2020, el Grup va assolir els 7.771 milions d'euros en volum de negoci, un 8,79% més que durant l'exercici anterior. A més, els recursos gestionats de socis es van situar prop dels 5.570 milions d'euros, després de créixer un 12,24%. Tanmateix, el resultat de l'exercici abans d'impostos i dotacions i incloent les dotacions al Fons d'Educació i Promoció va ser de 12,5 milions d'euros, mentre que la ràtio de capital CET1 es va quedar al 15,21%, superior a la de l'exercici anterior i molt per sobre dels requisits reguladors i de la mitjana del sector a Espanya, que se situa en el 14,70%, segons dades publicades per AFI (Analistas Financieros Internacionales). Així, el Grup va finalitzar l'any amb un increment de dos dígitos en les principals magnituds financeres, un balanç anual favorable, tenint en compte el context en què s'ha mogut la banca en l'últim any, que és el resultat de la consolidació del seu negoci i del seu model cooperatiu i de proximitat. Un creixement que es veu reforçat també en l'increment fins als 209.448 socis i sòcies, que representa un augment del 2,8% respecte l'any anterior. De fet, la base social de Caixa d'Enginyers no ha parat de créixer en els últims 6 anys, amb índexs de satisfacció i recomanació molt per sobre del sector financer.

Socis

Una diferència important entre Caixa d'Enginyers i els seus competidors és que per ser client seu s'ha de ser, també, soci. Fins al 1982, solament els enginyers podien ser socis-clients, però a partir d'aquell moment, ja no va caldre reunir aquesta condició.

Existeixen dues vies per ser soci. Ser membre de la cooperativa de consum (Ingenium Shopping), la qual cosa exigeix el pagament de 9,01 euros per l'adquisició d'un títol cooperatiu, o ser soci de la cooperativa Caixa d'Enginyers, la qual cosa suposa adquirir un títol cooperatiu per valor de 100 euros. En tots dos casos, els socis i les sòcies gaudeixen del dret a disposar d'un compte corrent a Caixa d'Enginyers i accedir a tota la gamma de productes i serveis financers i asseguradors que aquesta ofereix, si bé en el cas del socis i sòcies de Caixa d'Enginyers, tenen dret a percebre la remuneració anual que s'aprovi en Assemblea General per les aportacions al capital social.

Missió, visió i valors

La missió de Caixa d'Enginyers és aportar valor als socis i a les sòcies per cobrir les seves necessitats financeres i asseguradores tot contribuint al desenvolupament social sostenible. Per a això, estableix relacions a llarg termini basades en la professionalitat, el compromís social i la confiança. La visió és ser l'entitat de referència per als seus socis i sòcies i per a les comunitats professionals amb les que es relaciona, desenvolupant el model cooperatiu i generant un valor compartit que vagi més enllà del vessant purament financer.

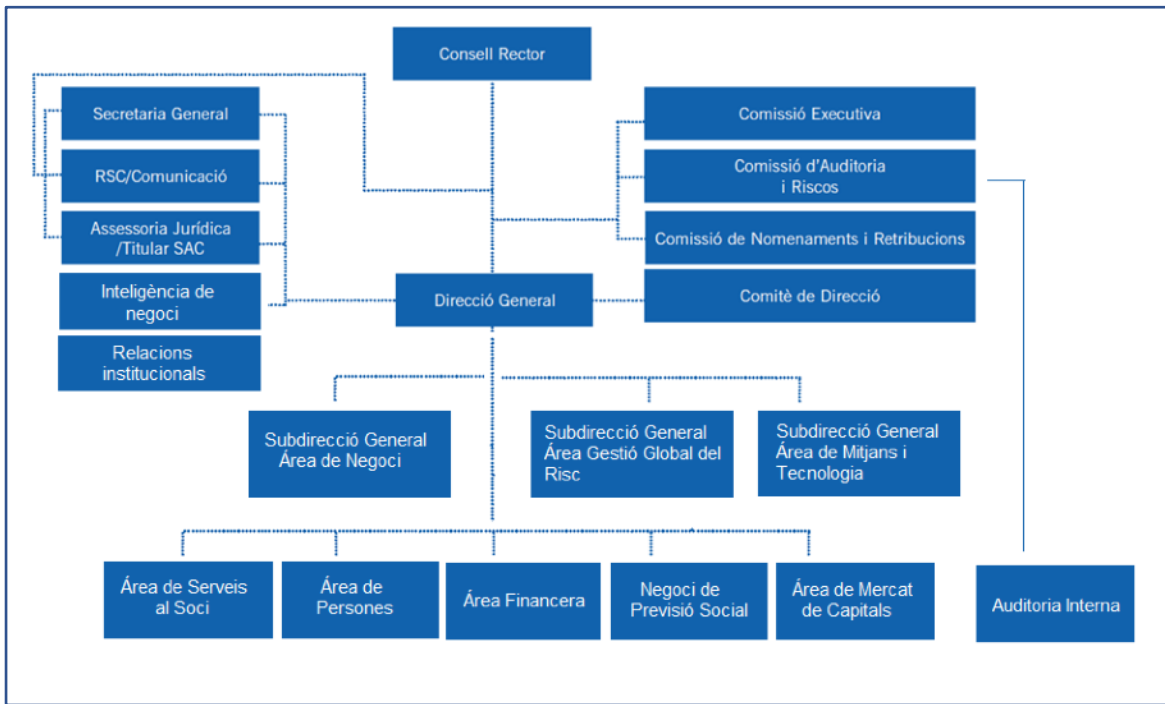
Caixa d'Enginyers manté com a principals valors la integritat, el compromís amb la societat, la equitat amb els *stakeholders*, la proximitat amb els socis i sòcies, la solvència i l'excel·lència basada en un servei de qualitat. En 2014, va rebre el premi ACCID a la transparència de la informació financera.

Governança, ètica i integritat

Caixa d'Enginyers té el ferm compromís d'enfortir les seves activitats inspirant-se en els valors d'ètica, transparència i bon govern, amb la finalitat de generar informació de qualitat per als seus grups d'interès, crear criteris de conducta per a tots els seus integrants i consolidar un model de negoci sostenible, sempre sota el màxim respecte i compliment dels drets humans.

En ser una cooperativa, el màxim òrgan de govern és l'Assemblea General que nomena al Consell Rector (figura 1) i, que té una comissió delegada, denominada Comissió Executiva. Al seu torn, el Consell rep el suport de dues comissions assessores i de

supervisió: la Comissió d’Auditoria i Riscos i la Comissió de Nomenaments i Retribucions, que afavoreixen el control i la democràcia interna del Grup Caixa d’Enginyers.

Font: Caixa d’Enginyers.

Figura 1. Organigrama de Caixa d’Enginyers.

Model de negoci i de relació amb la base social

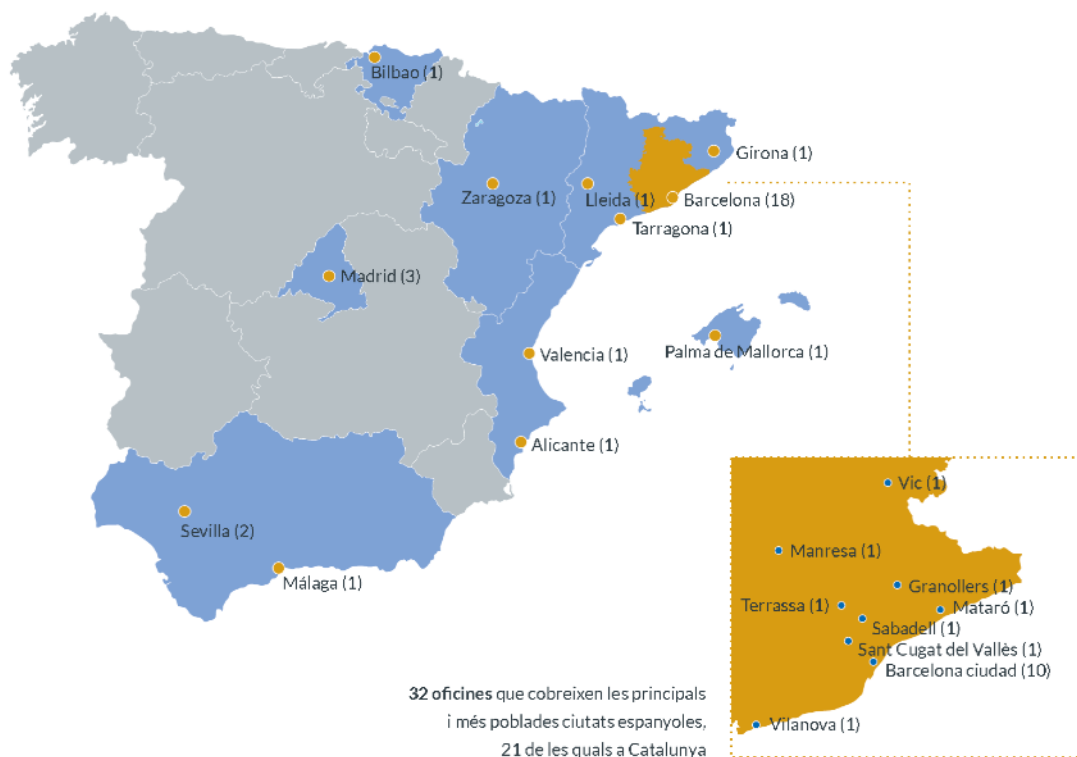
La naturalesa del Grup Caixa d'Enginyers com a banca cooperativa determina el seu model de relació, molt proper i personalitzat amb els seus clients, és a dir, amb els seus socis i sòcies, que són en el centre de totes les seves estratègies de negoci. L'evolució d'aquesta relació ha passat per una digitalització creixent durant els últims exercicis fins a fer un gran salt qualitatiu el 2020, any en què l'assessorament digital s'ha convertit en el protagonista, sense perdre la proximitat, transparència i atenció a mida de les necessitats dels socis.

La raó de ser de la banca cooperativa consisteix a prestar atenció a les necessitats de les comunitats professionals, de les famílies i de les pimes, de manera que es prioritza l'interès general i el bé comú per sobre dels interessos particulars. Així, doncs, el Grup Caixa d'Enginyers, tenint en compte aquest principi fundacional, exerceix la seva tasca

social garantint l'accés a productes bancaris i de crèdit i impulsant el creixement de les economies locals, que generen un valor a llarg termini per al conjunt de la comunitat. És aquest exercici de responsabilitat amb la societat el que ha permès al Grup Caixa d'Enginyers superar riscos econòmics, polítics i socials al llarg de la seva història i afrontar amb èxit els reptes que es presenten.

El model de relació amb la base social de l'Entitat està, per tant, orientat a generar un valor i una relació de confiança a llarg termini, una visió que s'allunya del simple enfocament de maximització de beneficis a curt termini.

En els darrers exercicis s'ha continuat ampliant la xarxa d'oficines per complir el repte de mantenir la proximitat amb els socis i sòcies. En l'actualitat, Caixa d'Enginyers té una xarxa de 32 oficines (23 tradicionals i 9 AVANT -especialitzades en l'assessorament i l'atenció personalitzada-), que cobreixen les principals i més poblades ciutats del territori nacional, de les quals 21 són a Catalunya (figura 2);

Font: Caixa d'Enginyers.

Figura 2. Xarxa d'oficines de Caixa d'Enginyers

Les oficines “AVANT” estan especialitzades en l’atenció i assessorament personalitzat als socis i sòcies a través d’un equip professional de Caixa d’Enginyers específicament qualificat per a les activitats d’assessorament en inversions, finançament i cobertura de riscos-assegurances, a més de les funcions operatives de les oficines bancàries tradicionals. Aquest format permet evitar els costos de les oficines bancàries tradicionals i impulsa la digitalització del servei sense renunciar a la prestació necessària de serveis de valor per part de professionals en la relació directa amb els socis.

Així mateix, l’Entitat identifica de manera consistent els segments clau sota els que s’agrupen diferents perfils de socis i sòcies amb l’objectiu de prestar un servei personalitzat i a mida, ja sigui en l’oferta de productes com en el model d’assessorament. Així doncs, s’ofereixen serveis a diferents perfils. Per a particulars, l’Entitat compta amb els segments de Banca Personal, Banca Premium i Banca Retail, on hi trobem els joves, les famílies, els professionals i els majors de 65 anys. Per a les empreses i institucions, l’Entitat compta amb els segments de Banca Empreses, Banca Majorista i Banca Institucional.

A més, l’Entitat compta amb l’espai de treball “Agile Center”, un espai en què la tecnologia, la multicanalitat, la digitalització i l’assessorament de valor especialitzat són els elements fonamentals per posar les persones en el centre del servei. Una innovadora manera de treballar, àgil, flexible i dinàmica, a través de la figura de l’assessor, el Gerent Especialista “Agile”, que actua amb flexibilitat i rapidesa i acompanya als socis i sòcies combinant l’atenció presencial i a distància amb l’ús d’eines digitals.

Qualitat del servei

Tradicionalment, l’entitat s’ha distingit per un bon tracte i qualitat en el servei al soci. L’atenció personal, normalment molt propera, crea en general un clima de cordialitat i confiança. És habitual que els clients romanguin vinculats a l’entitat durant molts anys. De fet, la base social de Caixa d’Enginyers no ha parat de créixer els últims 6 anys, amb índexs de satisfacció i de recomanació molt per sobre del sector financer, que demostren que el compromís amb la qualitat, la proximitat, la satisfacció i el valor compartit amb els socis és una realitat. En aquest sentit, segons la metodologia NPS (*Net Promoter*

Score, que mesura el % de clients que recomanen l'entitat i resta el % de clients que no recomanen l'entitat), l'índex el 2020 ha estat del 52,9%, 3 punts percentuals més respecte al 2019 i molt per sobre de la mitjana del sector financer (2,2%), el que es tradueix en que 53 de cada 100 persones recomanen l'entitat.

Grup Caixa d'Enginyers

El Grup Caixa d'Enginyers té a Caixa d'Enginyers com la societat matriu d'un grup que integra una societat gestora de fons d'inversió que basa el seu model de gestió en la inversió socialment responsable (Caixa Enginyers Gestió), una companyia d'assegurances de vida i productes de previsió social complementaria, a més de ser la societat gestora dels plans de pensions (Caixa Enginyers Vida i Pensions), una societat medidora d'assegurances generals com llar, cotxes, viatges, decessos, etc... (Caixa Enginyers Operador Bancassegurances), la Fundació Caixa d'Enginyers que es l'entitat a través de la qual es vehiculen les accions de suport als projectes i iniciatives socials, una Cooperativa de Consumidors i Usuaris (Ingenium Shopping) i una participació del 10% en una societat d'intermediació borsària (Norbolsa).

El juny del 2017, i en el marc del 50è aniversari de Caixa d'Enginyers, l'Entitat va acollir la celebració del comitè executiu de l'Associació Europea de Banca Cooperativa (AECEB), a Barcelona.

Retorn social – Fundació Caixa d'Enginyers

En els inicis del Grup Caixa d'Enginyers, l'acció social es canalitzava a través de l'Associació Sociocultural i Tecnològica dels Enginyers.

Després de més de quaranta anys, aquesta es va convertir en l'actual Fundació Caixa d'Enginyers, que treballa des de 2011 de forma constant per millorar la qualitat de vida de les persones i aconseguir un millor desenvolupament social, educatiu i ambiental.

La Fundació és una entitat de caràcter privat i sense ànim de lucre el compromís de la qual és contribuir a millorar la societat a través d'un model de gestió èticament i socialment responsable caracteritzat per la transversalitat de l'estratègia, dels processos i de les actuacions.

La Fundació actua en tres àmbits principals d'actuació: Medi ambient i sostenibilitat; reinserció laboral i acció social; i educació, excel·lència professional i enginyeria.

Des de la seva creació, la Fundació ha realitzat 535 projectes d'acció social i més de 4.300 persones s'han beneficiat de beques d'estudi i formació gràcies a les diferents aliances. En els últims 6 anys, la Fundació ha destinat 2,5 milions d'euros en inversió per a projectes i aliances. El 2020, el retorn en impacte social de la inversió realitzada per la Fundació s'ha situat en una ràtio de 4,3, el que significa que, per cada euro invertit, ha multiplicat per 4,3 el seu valor i impacte en la societat.

Economia de Plataforma – Ingenium Shopping

Ingenium Shopping va néixer el 2011 amb la voluntat d'oferir als socis i als seus familiars condicions econòmiques i avantatges més favorables en establiments d'una gran diversitat de sectors (alimentació, mobilitat, oci, etc...).

Al tancament de l'exercici 2020, Ingenium Shopping té 139 establiments adherits de sectors d'activitat molt diversos i de les marques de més prestigi que l'Entitat considera interessants per als seus socis i sòcies. El volum de compres efectuades durant aquest exercici en establiments adherits a Ingenium Shopping ha superat les 224.000 operacions, per un import superior a 8,7 milions d'euros.

Amb l'objectiu d'oferir serveis de qualitat als socis i sòcies per atendre totes les seves necessitats, el 2016 es va crear Ingenium Renting, que ofereix l'arrendament de vehicles a llarg termini mitjançant l'empresa Lease Plan Servicios, SA, amb els seus corresponents serveis de manteniment, assistència i assegurança, entre d'altres.

Compromís amb la Inversió Socialment Responsable (ISR)

Entre els seus valors també destaca la inversió socialment responsable, i una mostra és que és membre de Spainsif des de 2006, una associació sense finalitats lucratives que integra diferents entitats interessades en la promoció de la inversió socialment responsable (ISR). Aquest objectiu es desenvolupa amb la promoció de la integració de criteris ambientals, socials i ètics en les polítiques d'inversió.

Des de 2014, la Gestora de Fons, Caixa Enginyers Gestió, està adherida a la iniciativa PRI promoguda per les Nacions Unides, que busca la integració de la Inversió

Socialment Responsable en la presa de decisions d'inversió, i l'any 2019, la Gestora va rebre la màxima qualificació en Estratègia i Governança en l'informe anual reportat a PRI.

Caixa d'Enginyers té diversos fons d'inversió i de previsió certificats com a productes financers socialment responsables per AENOR amb la certificació UNE 165001. De fet, a tancament de l'exercici 2020, més d'un terç del patrimoni sota gestió tant en fons com en plans segueix criteris d'inversió socialment responsables, un 40% del total d'actius, davant el 27% de fa tres anys. Caixa d'Enginyers Gestió es troba entre les 10 gestores nacionals amb major patrimoni d'actius sota gestió ISR amb un increment anual del 8,8% en el nombre de partícips en fons i un patrimoni total de 760 milions d'euros, i fins a vuit fons d'inversió i sis plans de pensions han obtingut la màxima qualificació en Sostenibilitat, segons criteris Morningstar, respecte a la seva qualitat de gestió en la integració de criteris ESG (Environment, Social, Governance) en les seves respectives polítiques d'inversió. El 2021, més del 60% del patrimoni de fons d'inversió de Caixa Enginyers Gestió segueix criteris d'inversió socialment responsable.

Adicionalment, Caixa d'Enginyers i Caixa d'Enginyers Gestió s'han unit a la iniciativa Tobacco-Free Finance Pledge, essent el primer banc i la primera gestora de fons d'Espanya en fer-ho. Es tracta d'un programa desenvolupat en col·laboració amb la iniciativa de Finances del Programa de Nacions Unides per al Medi Ambient (UNEP FI), PSI (Principis per a una Assegurança Sostenible) i PRI (Principis d'Inversió Responsable), en el qual participen 153 institucions internacionals de 22 països. El seu objectiu és ajudar a reduir el consum de tabac en el món a través de la capacitat d'actuació que té el sector financer.

Així mateix, en el marc del seu compromís amb la sostenibilitat i el desenvolupament econòmic de la societat, l'Entitat està adherida al Pacte Mundial de les Nacions Unides per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), i l'any 2019, Caixa d'Enginyers es va convertir en un Grup neutre en carboni, compensant les emissions de CO2 de totes les empreses del Grup.

En 2020 i en el marc del llançament del Pla Estratègic Connecta 2023, Caixa d'Enginyers va integrar en el mateix el Pla Horitzó Sostenible 2023 recollint les

iniciatives a dur a terme per seguir impulsant el valor de la sostenibilitat amb els socis i sòcies i generant impacte positiu en la societat.

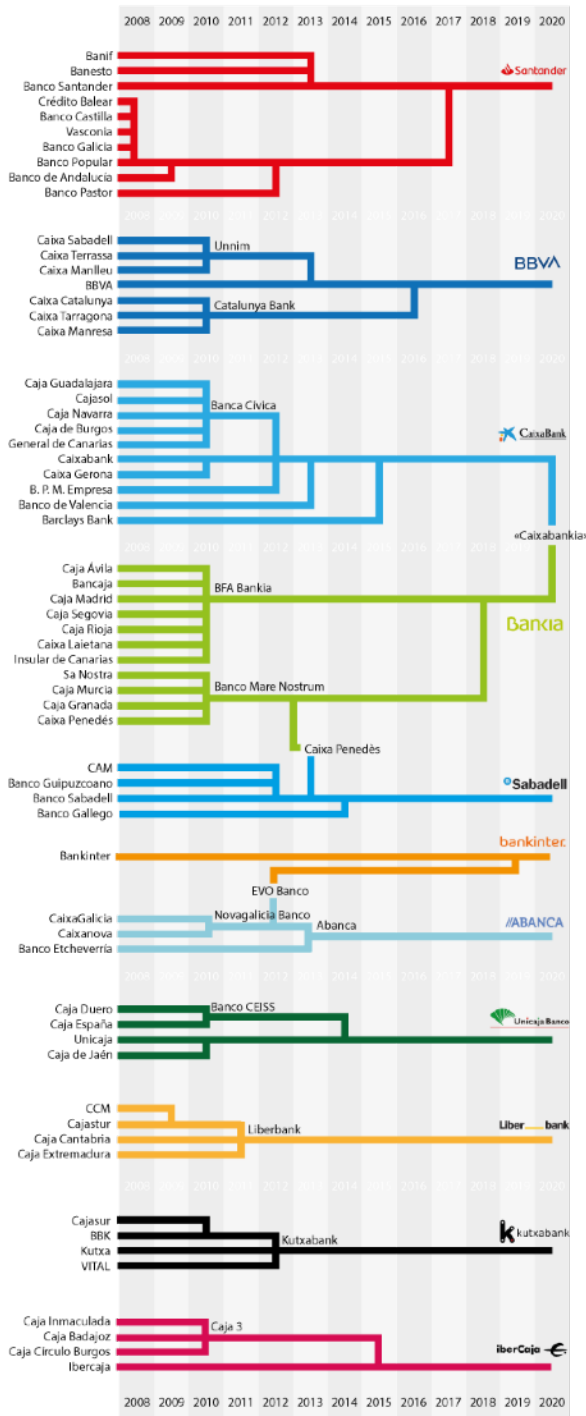
Així, en 2020 va reafirmar el seu compromís com a banca responsable, adherint-se a UNEP FI, la iniciativa de Finances del Programa de Medi Ambient de les Nacions Unides, l'objectiu del qual és crear un sector financer que impacti positivament i serveixi a les persones i al planeta, i al 2021 destaca l'adhesió de Caixa d'Enginyers a la TCFD (Task-force on Climate-related Financial Disclosures) i el llançament de la primera calculadora d'impacte mediambiental sobre les inversions que els socis fan a través dels fons d'inversió.

La crisi financera global i el seu impacte en el sector financer

La crisi financera global iniciada el 2008 va transformar completament el sector financer. Des del 2008 fins al 2019, hi ha hagut un degoteig constant de fusions i adquisicions que han fet que el sector passi de tenir 62 bancs i caixes d'estalvi a pràcticament 10 amb la recent fusió de Bankia i Caixabank. En el cas de les cooperatives de crèdit, el nombre ha disminuït des de 81 a 42.

A la figura 3 es pot visualitzar el procés de concentració viscut des del 2008 fins al 2019.

Concentració bancaria en Espanya

Fuente: Asociación Española de Banca. Anuario estadístico 2019

ABC

Font: Associació Espanyola de Banca.

Figura 3. Procés de concentració de les entitats de crèdit viscut des del 2008 fins al 2019 a Espanya.

Caixa d'Enginyers s'ha vist poc afectada per la crisi financera, ja que durant els anys de la bombolla va seguir amb una política basada en la prudència. Per això, no va caure en el parany de l'estratègia especulativa que va enfonsar altres entitats que van apostar per

un excés d'inversió en l'habitatge i per productes financers complexos (com les participacions preferents o les clàusules sòl de les hipoteques, per exemple) que van tenir unes conseqüències molt negatives. De fet, Caixa d'Enginyers no va entrar en el préstec a promotors immobiliaris, per finançar la construcció i la rehabilitació d'habitatges, destinats a la venda en el mercat, amb la possibilitat de subrogació dels compradors.

A les fusions entre bancs i absorcions de les entitats que no havien pogut superar els seus problemes s'afegeix, d'una banda, un entorn de tipus d'interès baixos, que des de desembre de 2015, amb les mesures econòmiques expansives adoptades pel BCE, s'han traduït en una rebaixa dels tipus d'interès fins a situar-se en negatiu i en la reducció de la retribució dels dipòsits procedents de les entitats financeres, que remunera al -0,5%. I, d'altra banda, un ajust dels marges que no deixa gaires opcions per a l'obtenció de rendibilitat. El marge usual per a la majoria de clients se situa entre l'un i el dos per cent del seu volum de negoci.

Fins ara, Caixa d'Enginyers ha mostrat que s'ha anat adaptant correctament al mercat, malgrat que la majoria dels seus competidors són grans grups financers, multinacionals en alguns casos, amb capacitat per condicionar la direcció del mercat.

Al 2017, la conjuntura econòmica a tota Europa va començar a mostrar indicis de recuperació fins a la irrupció de la crisi de 2020 on la parada de l'activitat econòmica mundial va tornar a suposar la necessitat de mesures monetàries i fiscals per part dels estats. No obstant això, el panorama pel sector financer ha seguit una dinàmica diferent i complexa com a conseqüència d'aspectes ja esmentats (baixos tipus d'interès i reducció dels marges) i l'aparició de nous competidors (*fintech*, que es refereix a les empreses que utilitzen les tecnologies de la informació i la comunicació per oferir serveis financers), entre altres temes. En aquest context, el cooperativisme de crèdit, així com la denominada banca ètica té un potencial de creixement, atès que la seva quota de mercat encara se situa en un modest 8%.

La crisi sanitària i el seu impacte en el sector financer

Durant el 2020, en el context de crisi econòmica generada per la COVID-19, en què s'ha evidenciat que la sostenibilitat és un valor essencial i un eix clau per a la

recuperació econòmica i social, el Grup ha adaptat als nous requeriments de la nova etapa, donant resposta a les necessitats dels seus 209.748 socis. Després d'un inici d'exercici molt favorable per a l'evolució del Grup, l'esclat de la pandèmia del coronavirus va requerir d'una ràpida actuació que es va traduir en una sèrie de mesures especials per estar al costat del soci en tot moment. El primer pas en aquest sentit va ser la reconfiguració del Pla de Negoci 2020, que va donar com a resultat el Pla de Negoci COVID-19 i que es va centrar en el plantejament i implementació d'una sèrie d'iniciatives centrades en la proximitat a la base social -tant particulars com empreses-, la digitalització o la finançament, entre d'altres aspectes.

Algunes de les mesures posades en marxa per pal·liar els efectes de la COVID-19 pensades per a particulars han estat l'aplicació de la moratòria hipotecària per als col·lectius més vulnerables o l'avançament de la prestació d'atur o de la pensió de la Seguretat Social; mentre que, per a empreses, l'Entitat s'ha adherit a les línies de finançament ICO, ICF i Avalis. A més, el Grup va posar en marxa el programa 'Al teu costat', que Caixa d'Enginyers manté actiu davant la situació d'incertesa per l'evolució de la pandèmia durant aquest 2021 i la lenta recuperació econòmica que s'està registrant pel necessari manteniment d'un conjunt de mesures restrictives de mobilitat i de l'activitat econòmica determinades per les autoritats sanitàries.

'Al teu costat' va ser i és la resposta proactiva a les necessitats dels socis que ha intensificat encara més la política de digitalització del Grup Caixa d'Enginyers, com reflecteix l'increment del 56% en el nombre d'activitats congestionades amb els clients. Com per exemple els més de 58.000 emails emesos l'any passat, les 73.500 trucades telefòniques personalitzades, i les més de 60 accions comercials generades amb més de 500.000 impactes comercials digitals.

Pla estratègic

Després de tancar un exercici històric per a Caixa d'Enginyers com va ser l'any 2019, l'Entitat va iniciar 2020 amb la convicció de continuar avançant com a Entitat, creixent tant en nombre de socis i sòcies, en implantació territorial com en productes i serveis. Al mes de febrer de 2020, va llançar el nou pla estratègic Connecta 2020-2023, un pla ambiciós basat en la digitalització, la qualitat, el creixement i la gestió de riscos i que

buscava donar resposta als nous reptes del sector en un context de disrupció financera, amb un clar horitzó més cooperatiu i sostenible i amb l'ambició de convertir-se en líders en finances per a la sostenibilitat i experts en productes i serveis sota criteris ISR.

Els principals objectius del pla són els que s'acompanyen a la figura 4.

FINANCERS	SOCIALS	SOSTENIBILITAT
<ul style="list-style-type: none"> • Volum de negoci: >10 mMM€ • Volum de negoci per empleat: >18 MME • ROE: >8 % • Nombre de socis: 250.000 • Ràtio CET1: >14,5 % • Ràtio d'eficiència: 69,28 % • Ràtio de morositat: primer quartil del sector 	<ul style="list-style-type: none"> • NPS: >55 % • Índex de satisfacció: 8,75 • Socis digitals: 80 % • Compromís amb la societat: 8,5 • Valor social: x5 • Patrimoni sota gestió ISR: 50 % • Diversitat de gènere: 45 % 	<ul style="list-style-type: none"> • Mobilitzar 500 milions d'euros en inversió i finançament de la sostenibilitat • Reduir en un 20 % les emissions de CO₂ que genera el Grup • Alinear l'activitat amb els Principis d'Inversió i Banca Responsable de les Nacions Unides

Font: Caixa d'Enginyers.

Figura 4. Objectius del Pla Estratègic 2020-2023.

El 2021, tot i la irrupció de la crisi derivada per la pandèmia sanitària, l'entitat ha reafirmat les bases de Connecta i inclús ha accelerat i anticipat moltes de les iniciatives plantejades en el mateix.

Qüestions per a la discussió:

Considerant la informació facilitada en el cas (inclosos els annexos) amb dades fins al 2020, es tracta d'analitzar les qüestions següents:

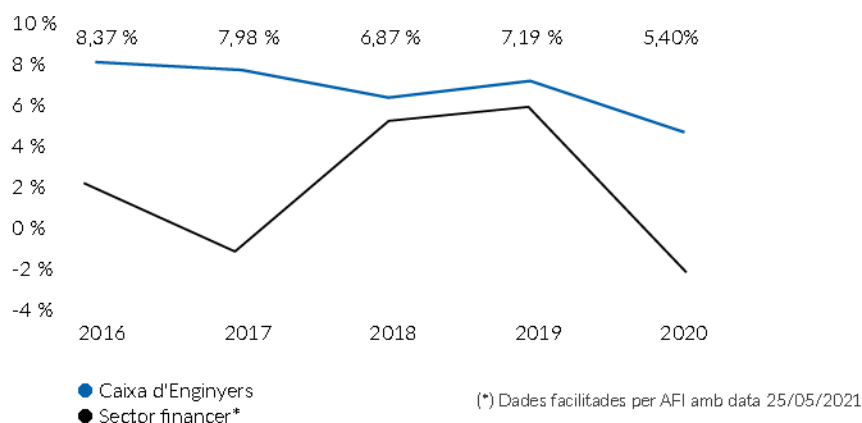
1. Quins són els factors diferencials de Caixa d'Enginyers, com a cooperativa de crèdit, en relació amb la banca convencional?
2. Sobre la base de les dades incloses també en els annexos 1 i 2, realitzar una anàlisi econòmica de l'entitat, des del punt de vista de la rendibilitat, el risc i la liquiditat.
3. Quines són les principals fortaleses, febleses, oportunitats i amenaces de Caixa d'Enginyers?

Annex 1. Selecció d'indicadors per a l'avaluació econòmica del Grup Caixa d'Enginyers

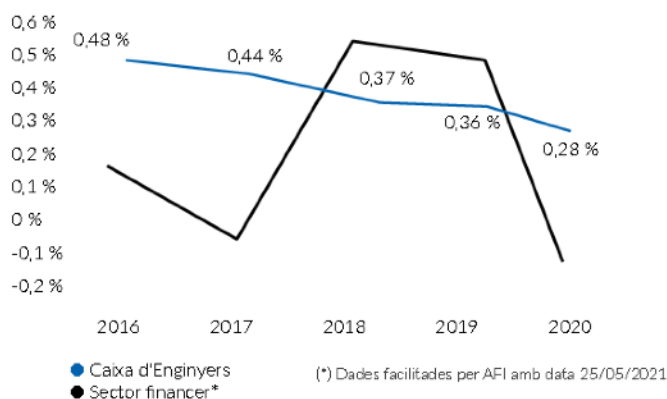
L'avaluació econòmica d'una entitat de crèdit se centra en tres dimensions: rendibilitat, risc i liquiditat. A continuació, es faciliten diversos indicadors de cada dimensió.

Rendibilitat

Evolució de la rendibilitat sobre recursos propis mitjans (ROE)

Evolució de la rendibilitat sobre actius mitjans (ROA)

Ràtio d'eficiència

La ràtio d'eficiència, que divideix les despeses d'administració (les que no estan lligades amb els productes financers) pel marge brut (marge financer –diferència entre ingressos i despeses financeres– més els ingressos nets per comissions i altres conceptes) és de:

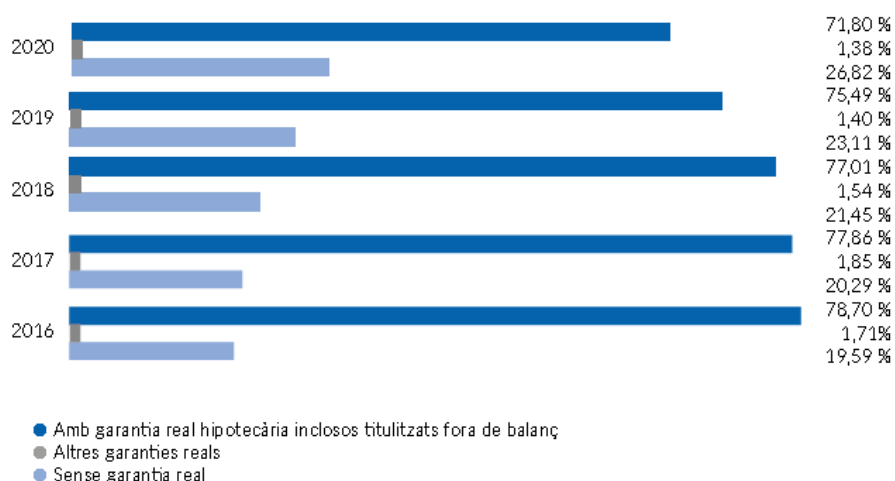
	2017	2018	2019	2020	Mitjana sector financer	Objectiu 2020
Eficiència	70,79%	76,01%	69,67%	65,37%	54,90%	<60%

**Rati d'eficiència sense considerar amortitzacions*

Risc

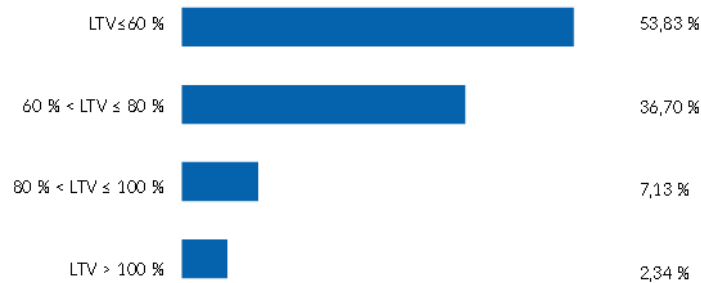
A mesura que hi ha més proporció de crèdit amb garantia hipotecària, el nivell de risc de la cartera creditícia és menor.

Evolució de la distribució del crèdit a la clientela amb risc normal i risc normal en vigilància especial per tipus de garantia (%)

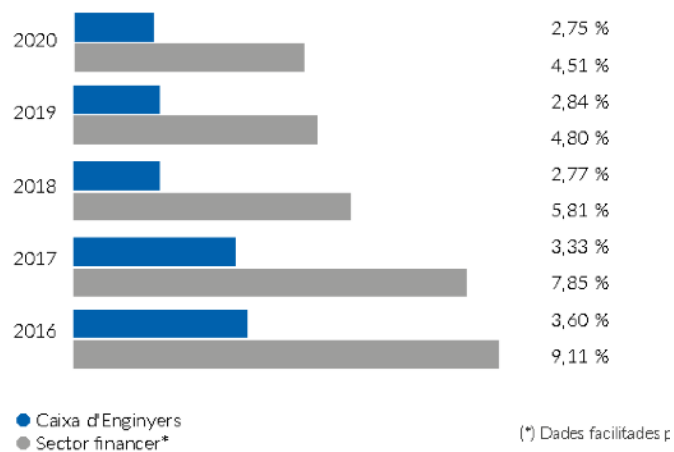
La ràtio *Loan to value* divideix l'import del préstec pel valor taxat de l'habitatge. A mesura que sigui menor del 80% es redueix el risc de la cartera creditícia.

Distribució per Ltv del crèdit hipotecari a les llars per a l'adquisició d'habitatge (%)

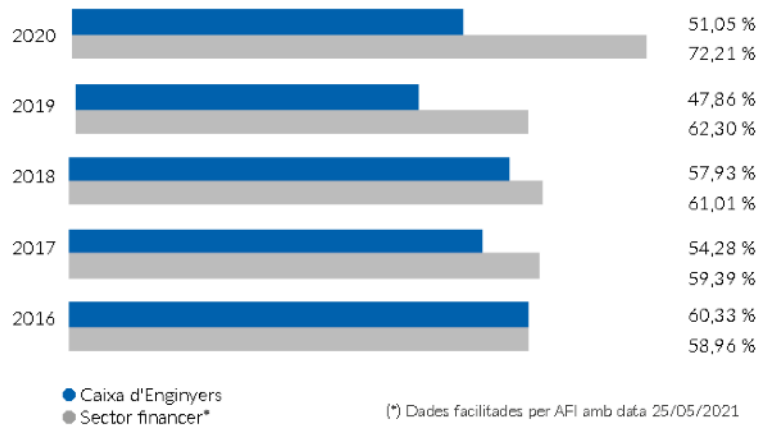
La ràtio de morositat divideix els crèdits dubtosos pel total de crèdits:

Evolució de la ràtio de morositat (%)

La ràtio de cobertura divideix les provisions efectuades pels crèdits dubtosos. Quant més elevada sigui la ràtio menor és el risc:

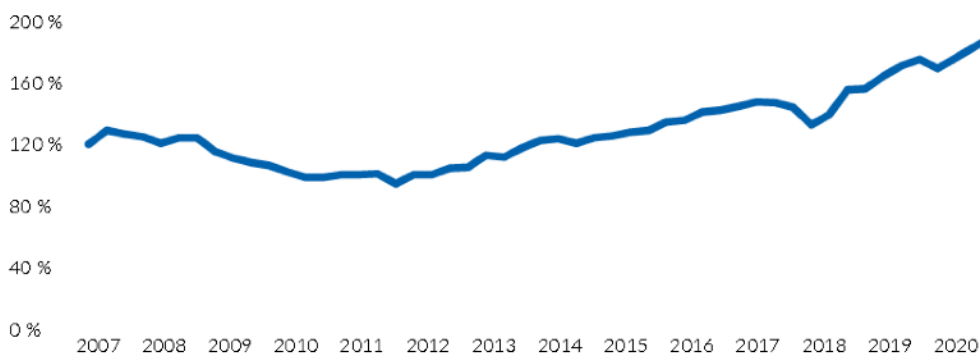
Evolució de la ràtio de cobertura (%)

Liquiditat

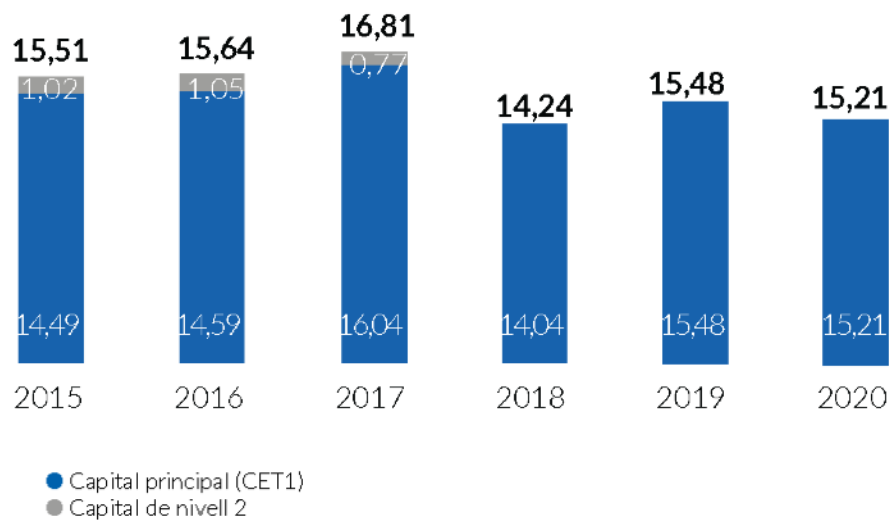
La liquiditat estructural és la ràtio que divideix els dipòsits pels crèdits a la clientela. Convé que el valor sigui elevat des del punt de vista del risc de liquiditat:

Evolució de la ràtio de liquiditat estructural

Per mesurar la solvència es pot utilitzar la ràtio de capital total (coeficient de solvència consolidat) que divideix els recursos propis pels requeriments de capital; i ha de ser superior al 10,5%:

Coeficient de solvència consolidat

Nota:

Capital principal (CET1): Inclou el capital, les reserves i les participacions preferents no reemborsables.

Capital de nivell 2: Inclou el capital principal (CET1) més les participacions preferents amb venciment fix i el deute a més de 5 anys.

	2020	2019		2020	2019
Efectiu, saldos en bancs centrals	385	448	Passius financers a cost amortitzat (dipòsits)	3.672	3.364
Actius mantinguts per negociar	19	15	Passius de contractes d'assegurances	282	276
Actius financers no destinats a negociació valorats obligatòriament a valor raonable amb canvis a resultats	17	13	Provisions	4	3
Actius financers designats a valor raonable amb canvis a resultats	2	2	Passius per impostos	8	6
Actius financers a valor raonable amb canvis en Altres resultats globals	802	814	Altres passius, incloent-hi fons d'obra social	16	17
Actius financers a cost amortitzat	2.909	2.512	Patrimoni net	224	213
Inversions en negocis conjunts i associades	3	4	Altres resultats globals acumulats	17	13
Actius tangibles	37	38	Interessos minoritaris	2	2
Actius intangibles	29	26			
Actius per impostos	14	12			
Altres actius	7	9			
Actius no corrents mantinguts per a la venda	1	1			
Total actiu	4.225	3.894	Total passiu i PN	4.225	3.894
Garanties i compromisos contingents concedits	324	225			

Annex 2. Comptes anuals consolidats de Caixa d'Enginyers de 2020 i 2019

Balanços de situació consolidats (dades en milions d'euros)

Comptes de resultats consolidada (dades en milions d'euros)

	2020	2019
Ingressos per interessos	36	36
Despeses per interessos	(1)	(2)
Marge d'interessos	35	34
Ingressos per dividends, diferències de canvi, comissions	37	33
Marge brut	72	67
Despeses d'administració	(47)	(47)
Amortitzacions	(7)	(6)
Deterioraments	(5)	-
Resultat d'exploració	13	14
Altres deterioraments	(1)	-
Impostos	(1)	(1)
Resultat de l'exercici (el 99% atribuïble a la societat dominant)	11	13

Estat de fluxos d'efectiu consolidat (dades en milers d'euros)

(Milers de euros)	2020	2019
A) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'EXPLOTACIÓ	(55.388)	333.119
Resultat de l'exercici	11.360	12.822
Ajustos per a obtenir els fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació	13.172	(7.064)
Augment/disminució net dels actius d'explotació	(391.194)	(292.930)
Augment/disminució net dels passius d'explotació	313.854	618.264
Cobraments/Pagaments per impostos sobre guanys	(2.580)	2.027
B) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'INVERSIÓ	(13.640)	(13.954)
Pagaments	(18.189)	(19.276)
Cobraments	4.549	5.322
C) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS DE FINANÇAMENT	231	23.558
Pagaments	-	(2.930)
Cobraments	231	26.488
D) EFECTE DE LES VARIACIONS DELS TIPUS DE CANVI	-	-
E) AUGMENT (DISMINUCIÓ) NETA DE L'EFECTIU I EQUIVALENTS (A+B+C+D)	(68.797)	342.723
F) EFECTIU I EQUIVALENTS A L'INICI DEL PERIODE	420.673	77.950
G) EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERIODE (E+F)	351.876	420.673

Compte de resultats consolidat pel mètode de la integració global (dades en milers d'euros)

Conceptes	Milers d'euros																	
	Caixa d'Enginyers		Caixa Enginyers Gestió		Caixa Enginyers Vida		Caixa Enginyers OBS		Fundació Caixa Enginyers		Consumidors i Usuaris		Norbolesa		Eliminacions		Total	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Marge d'interessos	31.624	29.762	24	32	3.085	3.934	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34.733	33.728
Marge bàsic	59.911	56.206	3.798	4.049	330	714	1.743	1.664	-	131	100	121	1.346	128	(770)	(341)	66.458	62.672
Marge brut	61.972	57.776	3.786	4.033	3.588	3.739	1.743	1.664	739	668	123	161	1.346	128	(1.745)	(983)	71.552	67.186
Despeses																		
Despeses d'administració	(43.808)	(43.721)	(1.659)	(1.753)	(1.090)	(1.132)	(801)	(831)	(640)	(648)	(117)	(123)	-	-	998	1.009	(47.117)	(47.199)
Amortitzacions	(6.399)	(5.223)	(21)	(25)	(43)	(43)	(128)	(112)	-	-	-	-	-	-	8	7	(6.583)	(5.396)
Marge d'exploació	11.764	8.832	2.106	2.255	2.455	2.565	814	720	100	19	6	37	1.346	128	(739)	35	17.852	14.591
Provisions i deterioraments	(5.887)	(555)	-	-	(58)	-	-	-	-	-	(2)	-	-	-	301	218	(5.645)	(337)
Altres	325	312	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	325	312
Resultat abans d'impostos	6.203	8.589	2.106	2.255	2.397	2.565	814	720	100	19	4	37	1.346	128	(439)	253	12.531	14.566
Resultat de l'exercici	6.250	8.177	1.618	1.696	1.856	1.960	622	555	100	19	3	35	1.346	128	(435)	252	11.360	12.822

Nota: Compte de resultats consolidat simplificat a efectes del cas d'estudi. La columna de les 'Eliminacions' incorpora tan les eliminacions intragrup com les homogeneïtzacions comptables que cal aplicar a cada filial per adaptar els seus balanços al Pla Comptable de la matriu.